

Феномен

Коли ви ступаєте на територію Військової академії США у Вест-Пойнті, вважайте, що ви це заслужили.

Вступити до Вест-Пойнту не легше, ніж до найелітарнішого університету. Найвищі бали тестів SAT (визначення академічних здібностей) чи АСТ (тестування для американських коледжів) та відмінне навчання в середній школі — це обов'язкова умова. Але якщо ви збираєтесь учитися в Гарварді, то вам не треба починати вступну кампанію ще в одинадцятому класі середньої школи, також немає потреби при цьому брати рекомендацію в якого-небудь члена Конгресу, сенатора чи віце-президента Сполучених Штатів. Так само ніхто не вимагатиме від вас найвищих показників фізичної підготовки, особливо щодо бігу, відтискань, присідань і підтягувань.

Щороку понад 14 000 абітурієнтів починають свою вступну кампанію з передостаннього класу середньої школи¹. Із цієї кількості кандидатів залишається лише 4000 тих, кого допускають до подальших випробувань. Трохи більше половини цих абітурієнтів — близько 2500 — відповідають жорстким академічним і фізичним вимогам, і вже із цієї групи обраних тільки 1200 вступають у ряди студентів Вест-Пойнту. Майже всі чоловіки й жінки, які прагнуть учитися у Вест-Пойнті, — це члени спортивних шкільних команд, а більшість із них — їхні капітани команд.

І все ж кожного п'ятого кадета відраховують ще до закінчення навчання². Що цікаво, зазвичай значна частина відрахувань припадає на перше літо, коли кадети проходять семитижневу тренувальну програму, яку навіть в офіційній літературі називають «Звірячі бараки» («Beast Barracks») або скорочено — «Звірюка» («Beast»).

Витратити два роки, аби потрапити в академію і вилетіти після перших двох місяців?

Але це — не звичайні місяці. У довіднику Вест-Пойнту для новачків «Звірюка» описана як «найвимогливіший з фізичного та емоційного боку період чотирирічного навчання у Вест-Пойнті... завдання якого — допомогти вам перетворитися з кадета-новачка на Солдата»³.

Звичайний день у «Звірячих бараках»

5:00	Підйом
5:30	Шикування
5:30–6:55	Фізична підготовка
6:55–7:25	Особистий час
7:30–8:15	Сніданок
8:30–12:45	Тренування/Навчання
13:00–13:45	Обід
14:00–15:45	Тренування/Навчання
16:00–17:30	Спортивні змагання
17:30–17:55	Особистий час
18:00–18:45	Вечеря
19:00–21:00	Тренування/Навчання
21:00–22:00	Виховна година
22:00	Відбій

День починається о 5:00. О 5:30 кадети вже вишикувані, стоять струнко, вшановуючи підняття прапора Сполучених Штатів. А далі починається тяжка праця: біг або зарядка; потім безперервне чергування: стройова підготовка, теоретичні заняття, бойова підготовка і заняття спортом. О 22:00 світло гасне, горн меланхолійно виконує сигнал «Відбій». Наступного дня все починається спочатку. І жодних вихідних, перерв, хіба що для приймання їжі, і фактично жодних контактів із сім'єю та друзями за межами Вест-Пойнту.

Один із кадетів так описує життя у «Звірюці»: «Тебе випробовують різними методами й у різних видах діяльності — розумовій, фізичній, з військової точки зору, у соціальному плані. Будь певен, ця система знайде твої слабкі місця. Але ж у цьому й сенс — Вест-Пойнт робить тебе сильнішим⁴».

То хто ж витримує випробування «Звірюкою»?

Це був 2004 рік і мій другий рік аспірантури з психології, коли я почала розбиратися із цим питанням. А ось армія США вже кілька десятиліть билася над цією загадкою. Це сталося в 1955 році, — майже за п'ятдесят років до того, як я почала працювати над цією проблемою, — коли молодого психолога на ім'я Джеррі Каган призвали до війська, наказали з'явитись у Вест-Пойнт і призначили тестувати нових кадетів з метою визначити, хто з них залишиться, а кого відраховують⁵. Так вийшло, що Джеррі був не тільки першим психологом, який вивчав причини відсіву у Вест-Пойнті, він до того ж виявився першим психологом, якого я зустріла в коледжі. Зрештою я опинилася в його лабораторії, де й пропрацювала за сумісництвом два роки.

Джеррі розповідав, що перші спроби відокремити зерна від бур'яну у Вест-Пойнті були абсолютно безуспішними. Так, він згадував, як намарно витратив сотні годин, показуючи кадетам картки з малюнками й пропонуючи їм придумати історії, які відповідали б тим зображенням. Цей тест мав на меті виявити глибинні, заховані в підсвідомості мотиви. А загальне припущення було таке, що кадети, які візуалізували благородні вчинки й безмежну відвагу, і були тими, хто мав учитися далі, а не вибувати. Тест спіткала така сама доля, як і всі ідеї, котрі звучали дуже привабливо, але на практиці виявлялися нічого не вартими. Кадети придумували цікаві та яскраві історії, якими можна було заслухатись і які не мали жодного стосунку до рішень, котрі вони ухвалювали в реальному житті.

Відтоді ще кілька поколінь психологів присвятили себе дослідженню цієї проблеми відсіву, але жоден учений так і не зміг з упевненістю сказати, чому деякі з найперспективніших кадетів незмінно вибували з гри на самому початку навчання.

Дізнавшись про «Звірюку», я звернулася по допомогу до Майка Меттьюза, військового психолога, який упродовж багатьох років був викладачем у Вест-Пойнті. Він розповів, що процес відбору⁶ майбутніх кадетів дозволяє досить точно визначити, які чоловіки й жінки здатні досягти в академії великих успіхів. Так, зокрема, співробітники приймальної комісії обчислюють для кожного

претендента так звану «Загальну оцінку кандидата» — середньо-зважений показник, який враховує кількість балів за тестом SAT^{*} чи АСТ^{**}, рейтинг середньої школи залежно від кількості учнів у випускному класі претендента, експертну оцінку лідерського потенціалу та ефективність відповідно до об'єктивної оцінки рівня його фізичної підготовки.

Здавалося б, «Загальна оцінка кандидата» — це найкращий прогностичний інструмент, за допомогою якого в академії Вест-Пойнт визначають рівень готовності претендентів до майбутніх різноманітних випробувань їхньої чотирирічної програми. Іншими словами, він допомагає оцінити, наскільки легко кадети будуть опановувати знання й уміння, необхідні військовому керівнику.

У процесі відбору претендентів «Загальна оцінка кандидата» важила найбільше, утім точно передбачити, хто витримає «Звірюку» до кінця, вона не могла. Насправді, кадети з найвищою «Загальною оцінкою кандидата» вибували з академії так само, як і ті, у кого ця оцінка була найнижчою⁷. Ось чому двері Майка були для мене гостинно відчинені.

Майк і сам колись замолоду вступав на службу до військово-повітряних сил, тому ключ для розгадки цієї таємниці в нього був. Хоча умови при вступі в нього були не такі жорсткі, як у Вест-Пойнті, усе ж виявилось багато схожого. Найважливішими були випробування, вимоги яких перевищували наявні вміння. Уперше в житті Майк та інші призовники мусили мало не щогодини робити те, чого ніколи не робили. «Через два тижні, — пригадував Майк, — я був знесилений, самотній, розчарований⁸ і готовий кинути все це так само, як і мої однокурсники».

Деякі так і зробили, але не він.

* Стандартизований тест для вступу до коледжів Сполучених Штатів, містить три секції: математика, аналіз тексту та граматики. Уперше тест провели в 1926 році. Перша назва — Scholastic Aptitude Test (Схоластичний тест придатності) згодом змінилася на Scholastic Assessment Test (Схоластичний оцінювальний тест), зараз же аббревіатура SAT ні на чому не базується.

** Ще один варіант тестування для вступу до коледжів та університетів США, конкурент SAT. Складається з чотирьох тестів: англійська, читання, математика та наукове міркування. Проводиться з 1959 року, результати тесту АСТ приймають усі коледжі та університети з чотирма роками навчання.